

chráněného areálu je vlastní srub a výškový bod umístěný při týlové části objektu za levou střeleckou místností. Pěchotní srub N-S 47 Jaroslav je příkladem vysoké úrovně technického řešení přípravy obrany republiky před nacistickým nebezpečím i úrovně a kvality stavitelství.

Vila, čp. 366, Hostinné – rejstř. č. ÚSKP 106944

Vila postavená pro továrníka Ottu Pfefferkorna (1886–1943), majitele strojní tkalcovny v Dolní Kalné, se nachází severně od historického jádra města při cestě ve směru na Arnultovice a Rudník v údolí říčky Čistá. Autorem architektonického návrhu zahrnujícího také úpravu celého pozemku v podobě okrasné zahrady osově navázané na hlavní jižní průčelí byl významný německý architekt Hermann Muthesius (1861–1927). Dvoupodlažní podsklepená budova s reprezentativním jižním průčelím s půlkruhovým centrálním rizalitem byla dokončena v roce 1923. Jde o architektonicky hodnotnou stavbu, která dodnes vykazuje velkou míru dochování originálních prvků a konstrukcí. Z hlediska historie spočívá význam objektu v jeho spojitosti s rozvojem průmyslu v regionu a rovněž s osudy jeho obyvatel patřících ke zdejší nevelké židovské komunitě.

Rodinná vila, čp. 523, Nová Paka – rejstř. č. ÚSKP 106804

Secesní rodinná vila byla postavena v roce 1904 pro novopackého stavitele Viléma Becka podle plánů pražského architekta Josefa Jánského, „úředního oprávn. stavitele“. S ohledem na potřeby stavebníka byla obytná stavba vily hned od počátku doplněna o objekt umístěný v hloubce dané stavební parcely a sloužící jako kancelář. Dům má dvě nadzemní podlaží a je částečně podsklepen, vystavěn je v duchu secese výrazně ovlivněné lidovou architekturou. Objekt vily je autenticky dochován, vnější plášť ani vnitřní dispozice nebyly stavebně upraveny. Zachováno zůstalo také množství původních uměleckořemeslných (truhlářských, kamenických, kovářských či sklenářských) prvků.

Prohlášené kulturní památky v Pardubickém kraji v roce 2022

Roku 2022 se Ústřední seznam kulturních památek České republiky rozrostl o osmdesát šest staveb nebo jiných nemovitých objektů, jež byly v uplynulém roce Ministerstvem kultury ČR prohlášeny za kulturní památku. Mezi tyto památky, které jsou nedílnou součástí našeho kulturního dědictví, se zařadily i čtyři objekty nacházející se na území Pardubického kraje. Na následujících řádcích si je dovolíme krátce představit.

Dům s baštou, Podfortenská čp. 98, Chrudim – rejst. č. ÚSKP 106895

Dům čp. 98 v Podfortenské ulici v Chrudimi byl přistavěn k hlavní městské hradbě a obsahuje jediné stojící pozůstatky gotického barbakánu, který byl součástí parkánové hradby z doby kolem roku 1435. Jedná se o součást druhého (mladšího) chrudimského hradebního systému vystavěného v době kolem poloviny 15. století. Jeho součástí byly městské brány i půlkruhové bašty, v severní linii hradebního okruhu se zachovala malá branka pro pěší a jezdce zvaná Pardubská fortna. Tou lze dodnes prostoupit poměrně příkrým schodištěm, fortna byla pravděpodobně doplněna obranným přístupovým koridorem charakteru barbakánu. Součástí tohoto řešení byla právě i zmiňovaná bašta u čp. 98. Druhotné (v literatuře někdy nazývané parazitické) využití zbytku bašty dalo vzniknout osobitému objektu, který dokládá existenci široké palety stavebních podob a variací využívání středověkých městských opevnění. Nutno dodat, že dům je umístěn v náročném terénu a jeho atypická podoba přispívá k jedinečnosti chrudimské městské památkové zóny.

Obr. 1. Chrudim, Podfortenská
čp. 98, foto: fotoarchiv NPÚ, ÚOP
v Pardubicích, 2020

Venkovská usedlost, čp. 61, Trstěnice – rejstř. č. ÚSKP 106842

Usedlost čp. 61 v Trstěnici s archaickým domem, jehož obytná část je dendrochronologicky datována do roku 1665, patří k nejhodnotnějším rozpoznaným a dochovaným příkladům venkovského stavitelství nejen na Litomyšlsku, ale i v širší oblasti Pardubického kraje. Patří k nejstarší dochované vrstvě těchto domů ze 16. a 17. století, přičemž archaická podoba chlévů a jejich sedlových portálů nevylučuje ještě předbělohorský původ. Hodnota stávající usedlosti je dána nejen vysokým podílem archaických roubených konstrukcí a zachovalých konstrukčních detailů, ale i podobou jednotící zděné přestavby s novým zastřešením. Dochovaný celek je příkladem tradiční, původně roubené usedlosti Litomyšlska a Poličska, zachovávající základní uzavřenou čtyřkřídlou dispozici, obracející se vstupy do dvora, s odsunutou (původně polygonální) stodolou. Památkovou hodnotu zvyšuje také zachování její původní vazby na plužinu.

Hrobka Stubenbergů, Letohrad – rejstř. č. ÚSKP 106888

Hrobku rodiny Stubenbergů, posledních majitelů kyšperského panství (1875–1945), nechala postavit komtesa Eliška ze Stubenbergu roku 1911 na městském hřbitově v Letohradě. Výškově orientovaná drobná stavba v podobě otevřené kaple představuje kvalitní příklad historizující sepulkrální architektury, odkazující na dobově oblíbené předlohy. Volnou inspirací letohradské stavby byl patrně památník prince Alberta v Londýně nebo Manchesteru, případně Bruswický památník v Ženevě, které vznikly v 70. letech 19. století podle vzoru gotických hrobek Scaligerů ve Veroně. Hrobka je umístěná na nejvyšším místě svažitého hřbitova pod poutní kaplí sv. Jana Nepomuckého, ve vrcholu jeho hlavní osy. Čelem se obrací do krajiny a k poněkud stranou ležícímu městskému

↑ Obr. 2. Trstěnice, čp. 61 – pohled ze dvora, foto: fotoarchiv NPÚ, ÚOP v Pardubicích, 2015

← Obr. 3. Hrobka Stubenbergů, foto: fotoarchiv NPÚ, ÚOP v Pardubicích, 2020

Obr. 4. Sušárna Inu ve Lhůtě u Vysokého Mýta u čp. 20, foto: fotoarchiv NPÚ, ÚOP v Pardubicích, 2022

panoramatu. Na zděné terasovité podnoží, k níž stoupalo osově kamenné schodiště, stojí kaplová hrobka tvořící kamenný baldachýn z pískovce, nesený čtyřmi štíhlými kamennými sloupy. Štít průčelí zdobí kamenný znak Stubenbergů s obrácenou kotvou na konci lana, lemovaný přikryvadly a v klenotu završený přilbicí s chocholem a korunkou.

Sušárna Inu, Lhůta u Vysokého Mýta – rejstř. č. ÚSKP 106971

Sušárna Inu v Lhůtě u Vysokého Mýta je jednou z mála známých dochovaných zděných sušáren Inu s válcovou sušicí komorou zachovanou v rámci venkovské usedlosti. Jedná se tedy o unikátní technickou památku, rozsahem a materiálovou skladbou dokumentující tento typ venkovských technických staveb z konce 19. století, charakteristických pro oblasti s tradičním pěstováním Inu. Objekt se nachází na pozemku venkovské usedlosti, postavené zřejmě až po polovině 19. století a situované na vnějším okraji historické zástavby při komunikaci propojující Lhůtu se sousední vsí Brteč. Sušárna je jako samostatná stavba odsunuta k zadnímu okraji pozemku – sušení probíhalo nad otevřeným ohněm, který zvyšoval nebezpečí požáru, sušárny se proto stavěly v dostatečné vzdálenosti od ostatních budov. Ekonomicky podmíněný vývoj spějící k ukončení pěstování Inu a hledání nového využití – sušení ovoce – se odráží v jeho stavební podobě, zachované v poměrně autentickém stavu.